

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. Quæ conditiones ad meritum requirantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

ARTICVLVS II.

Quæ conditiones ad meritum requirantur?

Terminatâ quæstione, an sit in hominibus meritum de condigno apud Deum, consequens est ut quid sit tale meritum declarem; quod non potest à nobis melius explicari, quam conditiones ad tale meritum requisitas exponendo. Hæ autem ex tribus præcipuis capitibus requiri possunt: primò ex parte actûs capacis meriti; secundò ex parte hominis merentis; tertio ex parte Dei apud quem meretur. Ex parte actûs tres requiruntur conditiones, nempe quòd sit liber, bonus, & utilis alteri, seu factus in obsequium alterius. Ex parte hominis merentis duæ tantùm necessariæ sunt, scilicet quòd sit in statu gratiæ habituali seu sanctificantis, loquendo de merito beatitudinis supernaturalis, & quòd sit in statu viæ. Ex parte verò Dei, apud quem homo meretur, requiritur aliqua ordinata operis meritorij ad præmium. De conditionibus primi & secundi generis agemus in hoc articulo, de ultima verò dicemus in sequenti.

§. I.

Exponuntur tres conditiones ex parte actûs meritorij requisitæ.

Dico primò: Ut actus sit meritorius, debet esse liber, non solum libertate imperfectâ & inchoatâ, quæ spontaneitas dicitur, & solum immunitatem à coactione importat, sed etiam libertate perfectâ & completâ, quæ indifferentiam activam, seu potentiam ad oppositum requirit.

Hæc conclusio est certa de fide, definita ab Innocentio X. in sua Constitutione, ubi hanc propositionem ut hæreticam proscribit: *Ad merendum & demerendum in statu nature lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed solum à coactione.* Eandem propositionem ut hæreticam prius damnauerat S. Thomas quæst. 6. de malo art. unico, his verbis: *Quidam posuerunt quòd voluntas hominis ex necessitate mouetur ad aliquid eligendum, nec tamen ponebant quòd voluntas cogere: non enim omne necessarium est violentum, sed solum id cuius principium est extra; unde & motus naturales inveniuntur aliqui necessarii, non tamen violenti &c.* Hæc autem opinio EST HÆRETICA, tollit enim rationem meriti & demeriti in humanis actibus: non enim videtur esse meritorium vel demeritorium, quod aliquis sic ex necessitate agit, quod vitare non possit. Idem docet in hac parte quæst. 21. art. 3. ubi rationem meriti & demeriti ponit ut proprietatem actûs moralis & humani, de cuius ratione est libertas indifferentiæ. Unde in solut. ad 2. docet hominem esse dominum illorum actuum per quos meretur. Et art. 4. ad 2. sic ait: *Homo sic mouetur à Deo ut instrumentum, quòd tamen non excludit quin moveat seipsum per liberum arbitrium: & ideo per suum actum meretur vel demeretur apud Deum.*

Favent etiam SS. Patres: Hieronymus enim lib. 2. contra Iovinian. ait: *Vbi necessitas, nec corona, nec damnatio est.* Et Bernardus serm. 81. in Cantica: *Vbi non est libertas, nec meritum.* Unde Sapiens Eccles. 31. explicans quâ ratione iustus bene operando meruerit laudem, dicit: *Qui potuit*

Tom. IV.

A transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit: quia sine hac libertate indifferentiæ, & potentia ad agendum vel non agendum, nihil esset admiratione vel præmio dignum in operibus iustorum.

Ratio etiam suffragatur: Primò quia esse meritorium, vel demeritorium, est proprietas quædam actûs humani: Sed actus purè spontanei, & à sola coactione, non verò à necessitate immunes, non sunt propriè humani: Ergo nec meritorij vel demeritorij. Minor probatur: *Ille actiones propriè humana dicuntur, quæ ex voluntate deliberata procedunt*, ut ait S. Thomas supra quæst. 1. art. 1. Sed actus purè spontanei non procedunt à voluntate deliberata, id est ex deliberatione rationis, & electione voluntatis, ut patet in amore beatifico, vel in volitione boni ut sic: Ergo non possunt dici propriè actus humani.

Secundò: Inter eum qui meretur, & eum qui præmiat, est quidam contractus; nam qui meretur, exhibet obsequium suum, qui autem præmiat, dat mercedem: constat autem quod inter contrahentes nullus dat aliquid, nisi habeat ejus dominium, unde actus meritorius debet esse sub dominio merentis: Sed dominium voluntatis est per libertatem indifferentiæ, per quam in ejus potestate est agere vel non agere, aut agere hoc vel illud, ut docet S. Thomas 1. p. quæst. 82. art. 1. ad 3. dicens quod *sumus domini nostrorum actuum, secundum quod possumus hoc vel illud eligere*: Ergo actus meritorius debet esse liber libertate indifferentiæ, & non solum libertate spontaneitatis, seu immunitatis à coactione. Unde commune Theologorum proloquium est, desumptum ex Aristotele 3. Ethic. cap. 5. *Naturalibus neque meremur, neque demeremur.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò: Angelus in primo instanti meruit, & tamen in eo non erat perfectè liber. Similiter in Christo non fuit libertas indifferentiæ, & tamen in eo fuit perfectissimum meritum, ut docent Theologi 3. p. quæst. 19. Ergo ad meritum non requiritur libertas indifferentiæ, sed sufficit libertas à coactione. Unde S. Thomas in 3. sent. dist. 18. quæst. 1. art. 2. ad 5. sic ait: *Etiamsi liberum arbitrium Christi esset determinatum ad unum numero, sicut ad diligendum Deum, quod non facere non potest, tamen per hoc non amittit libertatem, aut rationem laudis sive meriti, quia in illud non coactè sed sponte tendit, & ita est actus sui dominus.*

Respondeo quod licet Angelus in primo instanti creationis non fuerit liber libertate specificacionis, seu contrarietatis ad bonum & malum, quia in illo instanti peccare non potuit, fuit tamen liber libertate contradictionis, seu quoad exercitium, quod sufficit ad rationem meriti, ut in Tractatu de Angelis declaravimus. Idem dicendum de Christo: licet enim ille, ratione suæ impeccabilitatis, non esset liber libertate contrarietatis ad bonum & malum, erat tamen liber libertate contradictionis & exercitij. Unde S. Thomas loco citato solum intendit, quod et si liberam arbitrium Christi esset determinatum ad unum, scilicet ad dilectionem Dei quoad perfectiones necessarias, poterat tamen mereri, quia cum tali determinatione remanebat liber & indifferentens

Y

quantum ad exercitium, seu indifferentiam & libertate contradictionis, ad eandem dilectionem Dei, prout est ratio diligendi creaturas, ut in Tractatu de actibus humanis fuse exposuimus.

Disp. 2. art. 2.

18. Objicies secundò: Meritum ex divina acceptatione ad præmium dependet, adeò ut dato quocumque opere perfectissimo, etiam libero, si Deus non acceptet illud ad vitam æternam, non sit meritorium vitæ æternæ: Sed Deus potest acceptare ad vitam æternam non solum opera libera, sed etiam necessaria; ut patet in morte Sanctorum Innocentium, quam licet non liberam, sed necessariam, acceptavit Deus ad coronam martyrij: Ergo actus non liber, præsertim ordinis supernaturalis, potest esse meritorius.

19. Respondeo distinguendo Majorem: Meritum dependet ex divina acceptatione, tantum, negatur: ex divina acceptatione, & simul ex bonitate morali operis, quæ libertatem indifferentiæ supponit, concedo Majorem; & nego Minorem intellectam de acceptatione ad gloriam tanquam ad præmium. Ad probationem in contrarium subjunctam, dico SS. Innocentes non habere propriè & simpliciter aureolam martyrij, subindeque nec ad eam propriè & simpliciter dici posse acceptatos, sed solum ad aliquam participationem ipsius (idque non tanquam ad præmium) consistentem in gaudio, quod ex mera Dei liberalitate percipiunt, videndo se esse occisos in obsequium Christi: ob quam etiam duntaxat considerationem eos Ecclesia inter Martyres numerat; sicut illos numerat inter Virgines, ob carnis integritatem in qua mortui sunt, licet eorum virginitas, sive integritas, ad promerendam aureolam virginitatis non pervenerit, defectu usûs rationis & libertatis. Solutio est D. Thomæ in 4. dist. 49. quæst. 5. art. 3. quæstiunc. 2. ad 12.

20. Dico secundò: Ut actus sit meritorius apud Deum, debet esse moraliter bonus.

Ratio hujus conclusionis est, quia opus malum non est dignum præmio, sed pœnâ: opus verò indifferens vel nullum est in individuo, juxta probabilior sententiam, vel si opus indifferens in individuo admittatur, non est cur potius sit præmio quam pœnâ dignum; nam si non meretur pœnam, quia caret malitiâ, etiam non meretur præmium, quia caret bonitate: Ergo solus actus moraliter bonus potest esse meritorius apud Deum. Quod debet intelligi de bonitate plena & perfecta, ita ut ad hoc ut actus sit meritorius, debeat esse bonus ex objecto, & omnibus circumstantiis: Tum quia repugnat quod unus & idem actus sit bonus ex objecto, & malus ex circumstantiis, vel e contra, sed eo ipso quod malè sit ex quocumque capite, simpliciter malus est, nullamque bonitatem moralem obinet, ut in Tractatu de moralitate actuum humanorum docuimus: Tum etiam quia etsi daretur actum humanum posse esse simul bonum ex objecto, & malum ex circumstantiis, non esset tamen meritorius apud Deum; quia talis actus, bonus & malus simul, non posset placere Deo, neque esse objectum divinæ dilectionis, ipsum ad præmium acceptantis; *Mundi enim sunt oculi ejus, & ad malum respicere non potest*, ut dicitur Abacuc. 2. Unde de facientibus eleemosynam, aut jejunantibus ex vana gloria, dicit Christus Matth. 6. *Receperunt mercedem suam*. Et D. Gregorius homil. 12. in Evang. de parabola decem Virginum, hæc scribit: *Compellor dicere, ut bona qua agitis, cum magna cau-*

Disp. 2. art. 1.

telâ teneatis: ne per hoc quod à vobis rectum geritur, favor aut gratia humana requiratur, ne appetitus laudis subrepat: & quod foris ostenditur, intus à mercede vacuetur.

A

Circa eandem conditionem addendum est, non sufficere ad rationem meriti beatitudinis supernaturalis, esse actum bonum quomodocumque, sed requiri ipsum esse ordinis supernaturalis. Ratio est, quia media ordinata ad consecutionem alicujus, debent esse ipsi proportionata: Sed meritum habet rationem medij in ordine ad consecutionem præmij: Ergo meritum beatitudinis supernaturalis debet esse supernaturale, ut servetur proportio. Sed de hoc fusiùs infra dicitur, cum ostendemus ad meritum vitæ æternæ requiri influxum aliquem, seu imperium charitatis.

B Dico terciò: Ut opus sit meritorium, debet fieri in obsequium alterius, illius scilicet qui mercedem sive præmium redditurus est.

Probatur breviter: Cum meritum respiciat retributionem, oportet ut retributio expectetur, & debeatur à persona determinata; quod enim à nullo debetur, à nullo jure aliquo exigitur: Sed non debetur merces ab aliqua persona, nec ab ea jure exigi potest, nisi actio ad ipsam dirigatur, & in eius obsequium cedat: Ergo ut opus sit meritorium, debet fieri in obsequium alterius, & cedere in bonum, utilitatem, vel honorem illius, qui mercedem sive præmium redditurus est. Et certè nullus petit ut expectat præmium ab eo, ad quem actionem suam non dirigit, nec ipsa in ejus obsequium vel honorem cedit. Unde S. Thomas supra quæst. 21. art. 3. ait: *Meritum & demeritum dicuntur in ordine ad retributionem, quo fit secundum justitiam: retributio autem secundum justitiam fit alicui ex eo quod agit in profectum vel nocumentum alterius*.

C Quarunt hic aliqui, utrum ad meritum requiratur necessariò aliquis actus realis & positivus; vel omisso mali, sine aliquo actu positivo, possit esse meritoria?

Ratio dubitandi est primò: Quia peccatum aut demeritum potest esse absque omni actu, ut de peccato omissionis docent aliqui ex nostris Thomistis, & videtur insinuarè D. Thomas supra quæst. 71. art. 5. Ergo & meritum.

D Secundò: Quia si Deus præcipiat homini ut cesset ab omni actu, per talem cessationem homo obediet Deo, atque adeò merebitur: Ergo sine omni actu potest esse meritum.

Tercio: Quia duæ sunt partes universalis justitiæ, scilicet facere bonum, & declinare à malo, teste D. Thomâ 2. 2. quæst. 79. art. 1. & Aristotele 3. Ethic. cap. 5. Sed meritum respondet justitiæ: Ergo tam in omissione mali, quam in operatione boni, potest meritum inveniri. Unde Eccles. 31. laudatur & beatificatur ille, qui potest *transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit*. Et additur: *Idèò stabilita sunt bona illius in Domino*. His tamen non obstantibus.

E Dicendum est, ad meritum præmij apud Deum, requiri proprium & positivum actum voluntatis. Ita contra Recentiores aliquos communiter docent nostri Thomistæ, cum Sancto Doctore supra quæst. 71. art. 5. ad 1. ubi sic discurreit: *Plura requiruntur ad bonum quam ad malum, eò quod bonum contingit ex tota integra causa, malum verò ex singularibus defectibus, ut Dionysius dicit cap. 4. de divin. nomin. & idèò peccatum præstet*

contingere, siue aliquis faciat quod non debet, siue non faciendo quod debet: sed meritum non potest esse, nisi aliquis faciat voluntarie quod debet; & ideo meritum non potest esse sine actu, sed peccatum potest esse sine actu.

§. III.

Dua conditiones ex parte merentis necessariae explicantur.

25. Confirmatur: Meritum apud Deum debet in gloriam eius aliquo modo referri, quia, ut supra ostendimus, de ratione meriti in communi est ut sit in obsequium vel commodum eius, apud quem est tale meritum: Sed pura carentia, siue ommissio actus mali, non refertur in gloriam Dei, neque intrinsece, cum de se sit indifferens ad hoc ut bene vel male appetatur; neque etiam ex ordinatione operantis, qui supponitur nullum habere actum: Ergo non est meritoria apud Deum.

26. Confirmatur amplius: Per meritum homo tendit in beatitudinem: Atqui per puram carentiam, seu negationem actus, homo non potest tendere in beatitudinem, sed ad summum ab illa non recedere: Ergo illa non sufficit ad meritum, sed requiritur necessario aliquis actus positivus, in quo meritum fundetur. Unde

27. Ad primum respondeo, negando Antecedens: ut enim ostendimus in Tractatu de peccatis, non potest dari ommissio culpabilis sine actu precedente, aut concomitante, qui sit causa, vel occasio illius. Adde quod D. Thomas supra quest. 6. art. 3. docet ommissionem actus non esse indirecte ac moraliter voluntariam, nisi quando homo potest & tenetur aliquid facere, & sciens ac videns illud non facit: hoc autem accidere quidem potest in ommissione bonorum actuum, non tamen in ommissione malorum: nam in bonis actibus potest supponi potestas, & obligatio faciendi; in malis autem, licet supponatur potestas, non potest supponi obligatio; & ideo licet detur quod ommissio boni actus possit esse voluntaria indirecte & moraliter, absque omni actu eam precedente, aut concomitante, subindeque demeritoria & peccaminosa; tamen ommissio mali actus non potest esse ita voluntaria moraliter & indirecte, ut ad meritum sufficiat, absque omni actu voluntatis, sed oportet esse directe volitam per aliquem actum.

28. Ad secundum responderetur, quod in illa hypothese nullo modo mereretur homo, vel Angelus, cessando ab omni actu, sed solum vitaret peccatum, quod alioquin eliciendo aliquem actum committeret: nisi supponatur quod saltem ei permitteret Deus elicere actum interiorem, quo ab omni alio actu cessare vellet: in eo enim casu mereretur.

29. Ad tertium dicendum cum D. Thoma loco in objectione citato in resp. ad 2. quod *declinare à malo, secundum quod ponitur pars iustitia, non importat negationem puram, quod est non facere malum: hoc enim non meretur palmam, sed solum vitat penam. Importat autem motum voluntatis repudiantis malum, ut ipsum nomen declinationis ostendit. Et hoc est meritorium, precipue quando aliquis impugnatur, ut malum faciat, & resistit. Unde quando in Scriptura laudatur iustus, qui potuit transgredi, & non est transgressus, non laudatur præcisè propter non transgressionem legis, negativè sumptam, & quatenus est pura carentia, sed propter voluntatem quam habet obediendi Deo in non transgrediendo legem eius.*

Dico quarto: Ad actum meritorium vitæ æternæ requiritur gratia in merente, non solum in statu naturæ lapsæ, sed etiam in statu naturæ integræ. Ita D. Thomas hic art. 2. ubi ait quod hominis sine gratia duplex status considerari potest: unus quidem naturæ integræ, qualis fuit in Adam ante peccatum: alius autem naturæ corruptæ, sicut est in nobis ante reparationem gratiæ. Et subdit, quod homo in primo statu non potest mereri vitam æternam sine gratia, propter unam rationem: quia sine illa eius actus non ordinantur divinitus ad vitam æternam; cum per divinam providentiam non ordinentur actus creaturæ ad ea quæ excedunt proportionem principij ipsorum actuum, qualis est vita æterna, quæ excedit etiam cognitionem creatam, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 2. *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit &c.* In secundo vero statu, non solum propter hanc rationem non potest homo sine gratia mereri vitam æternam, sed ulterius propter impedimentum peccati, quod cum sit quadam Dei offensa, reddit hominem Deo invisum & exosum: unde nihil potest apud ipsum mereri, nisi prius illi reconcilietur, eique gratus & acceptus reddatur per gratiam justificantem. Quare gratia in homine existente in statu naturæ integræ, unum tantum facit; elevat scilicet hominem ad Divinorum participationem: in homine vero lapsio in peccatum personale, vel originale, duo præstat: in primis enim sanat, & reconciliat hominem Deo; deinde elevat eum ad meritorie operandum. Unde ad Roman. 9. gratia dicitur *vita æterna*: quia clara Dei visio, quæ est vita æterna, in gratia sanctificante, ut fructus in semine continetur. Et Joan. 4. vocatur *Fons aque salientis in vitam æternam*: quia connaturaliter tendit in vitam æternam, quæ est ejus consummatio & ultima perfectio, & opera iustorum per meritum de condigno ad ipsam elevat, & perducit. Hinc opera omnia, etiam supernaturalia, quæ sine gratia habituali fiunt, mortua vocantur: quia cum per gratiam non vivificentur, etiam non possunt vitam æternam apud Deum mereri. Hinc etiam Dionysius de Eccles. Hierarc. cap. 2. ait hominem non posse facere divina, nisi prius ipse divinus efficiatur: & Augustinus, lib. 1. contra duas Epist. Pelag. cap. 2. docet homines non rectè vivere (in ordine scilicet ad beatitudinem, & vitam æternam) nisi effecti sint filij Dei per gratiam sanctificantem. Hinc denique Tridentinum sess. 6. cap. 16. hæc habet: *Christus Iesus tanquam caput in membra, & tanquam vitis in palmites, in ipsos justificatos jugiter virtutem influit: quæ virtus bona eorum opera semper antecedit, & comitatur, & subsequitur: & sine qua nullo pacto Deo gratia & meritoria esse possent.*

Dico quinto: Ad meritum ex parte merentis de lege ordinaria requiritur status viatoris, id est quod homo ambulet per fidem, & non per claram visionem, & in corpore mortali & passibili existat. Ita D. Thomas 1. 2. quest. 13. art. 4. ad 2. ubi sic habet: *Mereri & demereri pertinet ad statum viæ.*

Colligitur etiam ex Scripturæ locis, in quibus dicitur judicandos esse homines, & accepturos

præmium vel pœnam, secundum opera quæ in corpore fecerunt: 2. ad Corinth. 6. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque prout gessit in corpore, sive bonum, sive malum.* Item ex alijs, in quibus momentur homines operari, quandiu dies est, & antequam nox adveniat: Joan. 9. *Me oportet operari opera ejus qui misit me, donec dies est: venit nox: quando nemo potest operari:* nam ibi per diem tempus præsentis vitæ intelligitur; per noctem verò mors, seu status post mortem, in quo nemo potest meritorie operari. Unde Ecclesiastes 9. dicitur: *Mortui nihil noverunt amplius, nec habent ultra mercedem.* Ubi D. Hieronymus: *Mortui (inquit) nihil valent ad id adjicere, quod semel secum tulere de vita &c. neque expectant aliquam retributionem atque mercedem, ultra eam scilicet quam in hoc corpore meruerunt.* Et apud Prosperum est sententia Augustini 172. *Frustra sibi homo post hoc corpus promittit, quod in hoc corpore comparare neglexit.* Denique Ecclesiastici 11. dicitur: *Ubi ceciderit lignum, ibi manebit.* In quibus verbis per casum ligni mors hominis designatur, & per ejus immobilitatem & permanentiam, meritum vel demeritum hominis in alia vita non augeri vel minui declaratur.

32. Hujus conditionis nullam aliam existimo assignari posse rationem, quàm divinam voluntatem, quæ disposuit & ordinavit dare præmium operibus vitæ, non autem illis quæ post viam fiunt; nam si solum naturam operum consideremus, non minus videntur meritoria opera patriæ, quàm vitæ, cum in patria sint actiones liberæ, & quæ magis Deo placent, & à majori charitate procedunt. Quamvis enim ipsa Dei dilectio in patria sit necessaria, & non libera, plures tamen aliæ actiones liberè fiunt circa media, quæ non habent necessariam connexionem cum dilectione Dei. Adde quod status vitæ non potest ex sola rei natura definiti, sed ex consilio & ordinatione divina dependet; sicut currentibus in stadio tempus cursûs & certaminis dependet ab ordinatione & determinatione Principis, vel Republicæ, præmia proponentis. Quo exemplo ad id explicandum utitur Apostolus 1. ad Corinth. 9.

33. Valdè tamen consentaneè ad naturam hominis præfixus est terminus vitæ in puncto mortis, & dissolutionis animæ à corpore: quia connaturale est animæ humanæ, ut mediante corpore suam perfectionem accipiat; & in illo plures habet occasiones merendi, & pugnandi pro bravio beatitudinis comparando. Congruum est etiam, ut creaturæ intellectuales per fidem ad visionem perveniant, & prius intellectum Deo submittant, quàm ad illum videndum eleventur. Unde ad statum vitæ, in quo solum est meritum, duo de via ordinaria requiruntur, scilicet fides, & existentia in corpore: de potentia tamen extraordinaria status vitæ cum clara Dei visione stare potest: ut patet in Christo, qui à primo instanti suæ conceptionis fuit simul viator & comprehensor; unde ejus meritum non potuit in fide fundari, sicut nostrum, sed in altiori genere cognitionis, nempe scientia infusa, aut clara Dei visione, ad Deum, ut est ratio diligendi creaturas, terminata: de quo in Tractatu de Incarnatione. Similiter quamvis respectu beatitudinis adeptæ & possessæ repugnet ab intrinseco dari meritum; quia cum meritum se habeat ad præmium, ut

Disp. 22.
art. 2.
§. 1.

A via ad terminum, est ejus quod nondum habetur, ut docet S. Thomas 3. p. quæst. 19. art. 3. ex quo ibidem infert, quod Christus nec gratiam, nec scientiam infusam, nec beatitudinem animæ, nec unionem hypostaticam meruit, quia hæc omnia habuit à primo instanti conceptionis: non repugnat tamen de potentia absoluta, quod etiam in termino adeptæ beatitudinis mereatur aliquis ulteriorem gradum, & augmentum illius, vel aliqua præmia accidentalia; quia licet sit in termino respectu primæ beatitudinis adeptæ, potest tamen esse in via ad ulteriorem gradum, qui illi deest, vel ad aliquod præmium accidentale quo caret. Sicut Christus, quamvis à primo instanti suæ conceptionis esset beatus quantum ad animam, meruit tamen gloriam corporis, & ejus immortalitatem, aliasque dotes gloriosas.

B *Dixi de potentia absoluta: quia cum beatitudo sit ex sua natura immutabilis, & mensuretur æternitate participatâ, non est conveniens ut semel obtenta, ulterius augeatur, aut minuat, & quod beati præmia aliqua accidentalia de novo mereantur, ut docet D. Thomas 1. p. quæst. 61. art. 9. ad 3. ubi loquens de Angelis beatis, sic ait: *Quidam dicunt quod quantum ad præmium accidentale etiam mereri possunt. Sed melius est ut dicatur, quod nullo modo aliquis beatus mereri potest, nisi sit simul viator & comprehensor, ut Christus, qui solus fuit viator & comprehensor: prædictum enim gaudium (de salute eorum qui per ipsorum ministerium salvantur) magis acquirunt ex virtute beatitudinis, quam illud mereantur.**

§. IV.

Corollarium notatu dignum.

E X dictis sequitur, valdè incertum esse ac dubium, an Enoch & Elias in paradiso terrestri degentes, de facto mereantur; quibusdam id affirmantibus, alijs verò negantibus.

D Ratio autem pro parte affirmativa est: Tum quia prædicti Sancti videntur habere omnes conditiones ad meritum requisitas, tam ex parte personæ merentis, cum sint in statu gratiæ, & vitæ, quàm ex parte ipsius actûs meritorij, cum eorum operationes sint liberæ, bonæ, bonitate etiam supernaturali, & in obsequium Dei factæ: Tum etiam quia non convenit divinæ bonitati, imò indignum videtur divinæ munificentiæ, illos sanctissimos viros miraculosè tanto tempore in hac vita detinere, & sine fructu metiti eos visione beatificâ tandiu privare.

E Pro parte verò negativa militat magnum inconveniens, quod videretur sequi ex sententia affirmante, nempe gratiam & charitatem Eliæ & Enoch esse superiorem, & majorem, seu intensiorem gratiâ D. Joannis Baptistæ, & Apostolorum; quia in tot annorum curriculis continuò mereri, auget gratiam & charitatem, quasi in infinitum.

Nec valet quod aliqui dicunt ad vitandum hoc inconveniens, nimirum quod licet Enoch & Elias continuò mereantur, quia tamen carent carnis rebellionem, operandique difficultate, tam exiguum est illorum meritum, ut nunquam intensiores, vel æquè intensos actûs charitatis eliciant, quàm D. Joannes Baptista, & Apostoli, subindeque ad eorum gratiam & gloriam nunquam perveniant.

Non valet, inquam, hæc responsio: absurdum enim videtur dicere, illos sanctissimos viros, si mereri possunt secundum communes regulas aliorum viatorum, in tam longo tempore parùm mereri, ideo solum quia rebellionem carnis, operandique difficultatem non sentiunt, quasi excellentia meriti, vel omnino, vel præcipue ex his circumstantijs oriatur. Sic enim colligere posset aliquis, meritum B. Virginis non fuisse excellentissimum, quia nec fomitem, nec difficultatem in opere virtutis ex parte corporis sentiebat, sed solum illam quæ in unoquoque opere virtutis ex objecto inerat.

Deinde ad excellentiam meriti sufficit excellentia amoris, & promptitudo voluntatis, quæ in illis Sanctissimis viris maxima est: Ergo etiam maximum & excellentissimum debet esse illorum meritum, supposito quod in illo statu mereantur. Unde non video quâ probabilitate dici possit, illos mereri continuo augmentum charitatis, diligendo Deum, & nihilominus nunquam perventuros ad eam perfectionem charitatis, in qua possint tam intensè ipsùm diligere, quàm D. Joannes Baptista & Apostoli in via potuerunt: nam totum augmentum charitatis quod mereantur, statim illis datur, & semper diligunt quantum per charitatem habitualem possunt, quia sine difficultate vel repugnantia amant: Ergo incredibile est, quod semper habituri sint actus charitatis ita remissos, ut nulli eorum actibus charitatis, à D. Joanne & Apostolis elicitis, æquivalere possint.

Quare unum ex his necessariò dicendum existimo, nempe vel illos sanctos viros, ab eo tempore quo in paradysum terrestrem translati sunt, non mereri, quia licet mortales sint, non sunt tamen conditionibus mortalitatis subiecti, sicut alij homines, qui lege & modo communi in corpore mortali vivunt, subindeque nec sunt propriè viatores, sed quasi medij inter viatores & comprehensores, & veluti æternitatis candidati, ut ait Tertullianus lib. de resurrect. carnis. Vel si ab eo tempore mereantur, eorumque meritum duret usque ad illorum mortem, quam pro Christo in fine mundi patientur, eos tunc in gratia & charitate æquaturos ipsos Apostolos, & Joannem Baptistam, subindeque in gloria & beatitudine pares illis futuros. Nec mirum, cum ipsi futuri sint secundi Christi adventus præcursores, Apostoli, nec non Martyres ejus gloriosi, qui (ut loquitur idem Tertullianus) *Antichristum sanguine suo extinguent*. Quid horum probabilius & verisimilius sit, prudens Lector judicabit.

ARTICVLVS III.

An ad meritum de condigno apud Deum requiratur ex parte ipsius Dei ordinatio operis ad præmium, & an illa debeat esse extrinseca, vel sufficiat intrinseca, in voluntate conferendi gratiam ut principium meriti inclusa?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

37. **S**uppono primò: quod licet apud homines requiratur promissio, pactum, ordinatio, vel acceptatio, ut meritum obliget de toto rigore justitiæ retribuentem, non tamen ut meritum di-

Tom. IV.

A catur condignum præmio, aut de condigno mereri præmium: nam apud homines, ut meritum dicatur condignum præmio, solum requiritur quod sit relatum ad alterum, & in bonum illius, ut constat ex D. Thoma supra quæst. 21. art. 3. ubi ad rationem meriti erga homines, nullum requirit pactum, promissionem, aut contractum. Ratio etiam suffragatur: nam ad meritum de condigno solum requiritur jus ad præmium, juxta leges justitiæ distributiæ, non tamen commutativæ: Sed ad jus ad præmium, juxta leges justitiæ distributiæ, non requiritur apud homines promissio, acceptatio, vel ordinatio; nam superior distributor ante omne pactum, promissionem, vel acceptationem, tenetur respicere, & cognoscere cõdignitatem omnium eorum, quibus præmia distribuenda sunt, & talia præmia juxta proportionem meritorum ipsis distribuere: Ergo ad meritum de condigno apud homines non requiritur promissio, pactum, ordinatio, vel acceptatio: unde solum hîc loquimur de condignitate meriti apud Deum.

38. **S**uppono secundo, ordinationem sive acceptationem operis meritorij ad præmium, aliam esse intrinsecam, quæ includitur in voluntate conferendi gratiam tanquam principium merendi; aliam verò extrinsecam, quæ consistit in actu positivo Dei libero, quo promittit beatitudinem gloriæ æternæ pro operibus supernaturalibus, à gratia & charitate procedentibus.

C Suppono tertio, dupliciter posse concipi, quòd requiratur promissio Dei, vel divina ordinatio ad meritum, nimirum vel tanquam ratio formalis illud constituens, vel solum ut conditio ad ejus complementum requisita. His præmissis.

39. **C**irca propositam difficultatem tres versantur Theologorum sententiæ. Prima tenet meritum hominis apud Deum esse posse absque ordinatione divina ad præmium, tam intrinseca, seu inclusa in voluntate dandi principium merendi, quàm extrinseca & isti superaddita, ac in promissione sive pacto consistente. Ita docere videntur Vazquez, Merattus, & alij ex Recentioribus.

D Secunda affirmat ordinationem intrinsecam, & promissionem extrinsecam Dei, ad meritum de condigno hominis apud Deum requiri. Ita Scotus, Nominales, Suarez, Bellarminus, & alij plures, quos sequitur Aravius hîc dubio 3. In hoc tamen isti differunt à Scoto & Nominabilibus, quòd illi volunt meritum de condigno hominis ad Deum constitui formaliter in sua specie per promissionem, seu ordinationem extrinsecam Dei, tanquam per rationem formalem: Suarez verò, & alij, eam duntaxat tanquam conditionem, meritum de condigno complementem, requirunt.

E Tertia sententia, quæ est communis in schola D. Thomæ, asserit ad meritum de condigno hominis apud Deum, requiri quidem divinam ordinationem operis ad præmium; eam tamen quæ extrinseca dicitur, & quæ in pacto vel promissione consistit, necessariam non esse, nec ad rationem formalem meriti, nec ad ejus complementum, sed sufficere illam quæ includitur in voluntate dandi gratiam ut principium merendi. Ita Cajetanus, Conradus, Soto, Marcus à Serra, & alij.